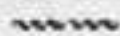

ΠΕΡΙ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ
ΠΟΛΕΩΣ ΤΑΥΤΗΣ.

§ 1. — Μεταξὺ τῶν ἱστορικωτέρων τῆς Λυδίας πόλεων εἶναι καὶ ἡ Φιλαδέλφεια ἐνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ Ἀττάλου τοῦ Φιλαδέλφου. Ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς ὑπώρειας τοῦ ἄρους Τμώλου, ἐφ' ἧς καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις ἔκειντο. Ἀπέχει δὲ τῶν Σάρδεων, κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας, μέχρι τοῦδε καταμετρήσεις, περὶ τὰ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ μίλια. Ἰδρῦθη δὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος ὑπὸ τοῦ τότε βασιλέως τῆς Περγᾶμου Ἀττάλου τοῦ Φιλαδέλφου (Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Φιλαδέλφεια). Ἐπὶ Στράβωνος ἐξ αἰτίας συνεχῶν σεισμῶν οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑπέστησαν πλεῖστα δυστυχήματα. «Μετὰ δὲ Λυδοῦς, λέγει ὁ Στράβων, εἰσὶν οἱ Μυσοὶ καὶ πόλις Φιλαδέλφεια σεισμῶν πλήρης. Οὐ γὰρ διαλείπουσιν οἱ τοῖχοι διαστρέμενοι καὶ ἄλλοι ἄλλο μέρος τῆς πόλεως κακοπαθοῦν· οἰκοῦσιν οὖν ὀλίγοι διὰ τοῦτο τὴν πόλιν, οἱ δὲ πολλοὶ καταβιοῦσιν ἐν τῇ χώρᾳ γεωργοῦντες, ἔχοντες εὐδαίμονα γῆν· ἀλλὰ καὶ τῶν ὀλίγων θαυμάζειν ἔστιν ὅτι οὕτω φιλοχωροῦσιν, ἐπισφαλεῖς τὰς οἰκήσεις ἔχοντες· ἔτι δ' ἔν τις θαυμάσειε καὶ τῶν κτισάντων αὐτήν. (1)»

§ 2 — Ἐκ τῶν περιωθεισῶν ἐπιγραφῶν τῆς πόλεως ταύτης, φαίνεται ὅτι ἡ Φιλαδέλφεια ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἐποχῇ εἶχε Βουλᾶν (2), Γερουσίαν (3), συνέδριον τῶν πρεσβυτέρων, εἰς 3 καὶ Διογένους τις ἥρως εἶχεν ἀναθέσει τότε 1500 δηνάρια (c. i. g.

n. 3424). Καὶ τῆς μὲν βουλῆς αὐτῆς ἀρχηγοῦς, βουλευάρχους ὀνομαζομένους, γινώσκουμεν μέχρι τοῦδε Ἡλιόδωρον τινά (c. i. g. n. 3419), Αὐλόν τινά Ὅστιον Ἰέρωνα (c. i. g. n. 3424), ἕτερον Πούβλιον Αὐρον (c. i. g. n. 3430), καὶ ἕτερον Μ. Αὐρ. Διόδωρον δις τοῦ Ἀδράστου ὀνομαζόμενον (c. i. g. n. 3421). Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὑπῆρχεν ἐν Φιλαδέλφειᾳ καὶ θέατρον καὶ στάδιον, ὧν αἱ θέσεις καὶ σήμερον ἔτι φαίνονται (4). Τοῦ θεάτρου τῆς πόλεως ταύτης μέρος εἶχε ποτε φθαρῆ· διότι ἐν τινι ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ ὅτι ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεὺς Αὐρήλιος Ἐρμιππος, σὺν πολλαῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὐεργεσίαις, εἶχε δώσει καὶ «εἰς ἐπισκευὴν τοῦ πετάσσου τοῦ θεάτρου δηνάρια μύρια.» (c. i. g. n. 3422). Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν ὑπῆρχον ἐν Φιλαδέλφειᾳ καὶ δημόσιοι ἀγῶνες, διάφορα ὀνόματα φέροντες· οἶον τὰ μεγάλα Δεῖα Ἀλεια Φιλαδέλφεια (c. i. g. n. 3428, 3427.), τὰ μεγάλα σεβαστὰ Ἀναίτεια (c. i. g. n. 3424.), τὰ κοινὰ Ἀσίας (c. i. g. n. 3428).

Ἐκ δὲ τῶν ἀρχαίων θεοτήτων ἐλατρεύοντο ἐν Φιλαδέλφειᾳ ἡ Ἀρτεμις, ἥτε Ἐφεσία καὶ Ἀναῖτις (2), ἡ Ἀφροδίτη (3), ὁ Ἀσκληπιὸς (4), ὁ Ἀπόλλων (Mion. IV, n. 529, 534, 538. — Suppl. VII, n. 374), ὁ Ζεὺς (Mion IV, n. 330) καὶ ἰδίᾳ ὁ ἐπιλεγόμενος Κορυφαῖος (Mion IV, n. 533. — Suppl. VII, n. 370, 371.), καὶ ἄλλαι. Ἐπιχωρία δὲ θεότης φαίνεται οὕσα ἡ ἐπὶ τινὸς νομίσματος προσωπεποιημένη ΠΗΓΗ, ἥτις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα (5), ἦτο νόμ-

(1) Ὁρα E. Curtius, Philadelphia. Berlin, 1873. σ. 94.

(2) Mionnet, description de médailles antiques. IV, n. 590—591. — Suppl. VII, n. 406.

(3) Mionnet, IV, n. 528, 550. — Suppl. VII, n. 376.

(4) Mionnet, IV, n. 525, 556. — Suppl. VII, n. 376.

(5) E. Curtius, Philadelphia, σ. 95.

(1) Στραβ. XIII, 628 — πρὸ λ. XII, 579.

(2) Corp. Inscript. graec. II, n. 3416, 3421, 3417.

(3) C. I. G. n. 3417.

φη τις θείων ἀπολαμβάνουσιν ἐν Φιλαδελφείᾳ τιμῶν. Ἐξ ὧν δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀρχαίων ναῶν οὐδεὶς ἄλλος τοῦδε σώζεται, οὐδὲ αἱ θέσεις καὶ αὐτῶν εἶναι εἰς ἡμᾶς γνωσταί, ἐκτὸς τοῦ πέντε λεπτά ἔξωθεν τῆς πόλεως ὑπάρχοντος, οὔτινες τὰ θεμέλια μόνον φαίνονται.

§ 3.— Ἐν δὲ τῇ Βυζαντινῇ ἐποχῇ, ἡ Φιλαδέλφεια ἤκμασεν ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ πολεμική. Διὸ καὶ Γεώργιος ὁ Ἀκροπολίτης λέγει περὶ αὐτῆς τάδε: «μεγίστη δὲ αὕτη πόλις καὶ πολυάνθρωπος, καὶ ὀπλίζεσθαι δεδυνημένους οἰκήτορας ἔχουσα καὶ μάλιστα τοξείαν ἀσκοῦντας. Ἀγχιτερμονοῦσα δὲ τοῖς περσικοῖς ὀρίοις, αἰεὶ διαμάχεσθαι τοὺς ὑπεναντίους τούτους ποιεῖ, καὶ ἐθάδας ἐργάζεται.» (1) Ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν τούρκων πολλάκις ὑπέφερον ἐπὶ Βαϊκζήτ μάλιστα ἐκυριεύθη ἐξ ὀλοκλήρου. (2)—Ἐπειδὴ δὲ τὰ στενὰ τῆς παρούσης διατριβῆς ὅρια δὲν ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ἵνα κατ' ἐκτασιν ἀπαντα τὰ κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἱστορικὰ τῆς Φιλαδελφείας διαλάβωμεν, παραθέτομεν ὧδε ἐπιγραφὰς τινὰς αὐτῆς, ἐπιφυλαττόμενοι ὅπως ἄλλοτε πλατύτερον τὰ περὶ αὐτῆς πραγματευθῶμεν.

§ 4.— Ἐν τῇ κατὰ τὸν παρελθόντα αὔγουστον ἀρχαιολογικῇ ἡμῶν περιηγήσει ἐν Μικρασίᾳ διήλθομεν καὶ διὰ τῆς πόλεως ταύτης, ἐνθα τῇ φροντίδι τοῦ φιλομαύσου καὶ φιλογενοῦς αὐτῆς Μητροπολίτου κ. Διονυσίου, πρὶ πάντων δὲ τῇ τοῦ εὐδοκίμου διδασκάλου κ. Γρηγορίου Κραλὸγλου, ἀντεγράψαμεν ὑπὲρ τὰς δέκα καὶ πέντε ἐπιγραφὰς, μὴ ὑπαρχούσας ἐν τῷ C. I. G., αἱ καὶ ἐξεδώκαμεν ἥδη μετ' ἄλλων τινῶν (βλ. φυλλ. Ἰωνίας, 95, 97, 98.) Ἐκ τούτων δὲ ἐκδίδομεν αὖθις τὰς ὑπ' ἀριθ. ΙΗ'.

(1) Ἀκροπολίτου, Χρονικὴ συγγραφή. Venetis, 1729. σ. 44.

(2) Hammer, Geschichte des Osmanischen Reiches. I., σ. 184.—Πρβλ. Γ. Ἰωαννίδου. Στατιστικὴ περὶ Φιλαδελφείας, Ἀθήναι, 1865. σ. 2.

ΙΘ' καὶ ΚΗ', προσθέτοντες καὶ δύο ἄλλας, μὴ ἐκδεδομένας ἐν τῷ C. I. G.

4
Ἡ φιλοσέβαστος
Φιλαδέλφειαν
βουλῇ
Κα(αὐδίου) Ἀρχέλαον
Κλαυδιανὸν ὑπα-
τικόν.
ἐπιμεληθέντος
τῆς ἀναστάσεως
Γλόκωνος Παπίου
Αὐρ(ηλίου) Οὐ(άλεντος) βουλάρχου.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀντεγράφη ἐκ μέλανος λίθου ὕψ. 0, 40, πλ. 0, 60, πχ. 0, 51, ἐκτισμένου ἀντιστρόφως καὶ ἀποτελοῦντος μέρος τοῦ τοιχίσματος τῆς ἐκεῖ κρήνης Κουγιοῦ-Τεσμέ. Ἡ ἐν στιχ. 7 καὶ 8 φράσις, ἐπιμεληθέντος τῆς ἀναστάσεως, ἐν ἄλλαις ὁμοίαις φύσεως ἐπιγραφαῖς τῆς Φιλαδελφείας, ἀπαντᾷ, προνοηπαμένου τῆς ἀναστάσεως (C. I. G. n. 5424), στήσαντος τὴν τειμὴν (C. I. G. n. 5424).

2
Διὶ Κορυφαίῳ διὰ Σα-
σάζιον νε(άτερον) αὐλειτὴν
Πλουτίων Πλουτίωνος
Μαίων εὐχὴν.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀντεγράφη ἐξ ἀναγλύφου πλακῆς (ὕψ. 0, 60, πλ. 0, 37, πτχ. 0, 5) εὐρισκομένης ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Σ. Γιαννακοῦ. Λέγεται δὲ ὅτι μετεκομίσθη ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν τῆς Φιλαδελφείας ὅθεν εἰκάζομεν ὅτι ἐπὶ ταύτης ὑπῆρχε ναὸς πρὸς τιμὴν τοῦ Κορυφαίου Διὸς, οὔτινος ἡ κεφαλὴ καὶ ἐπὶ νομισμάτων τῆς πόλεως ταύτης εἰκονίζεται μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν ΖΕΥΣ ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ. 4)

3
χαίρει
Ἐτους ρλβ' μηνὸς Αἰῶου
Ἀγέλην ἐτῶν κα' συνζήσαν
ἐτη γ'. ἀγνώως καὶ φιλάν-
δρως, ἐτείμησεν Αἴλιος
Ἰουλίῳ Κανδίδου.

Ἀντεγράφη ἐξ ἀναγλύφου πλακῆς (ὕψ.

4) Mionnet, IV, n. 555. — Suppl. VII, n. 570, 571.

0, 60 πλ. 0, 32, παχ. 0, 5) εὑρισκομένης ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς δημοσίας Σχολῆς. Μετὰ τὴν ἡμετέραν δημοσίευσιν, ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῷ παρελθόντι φυλλαδίῳ τοῦ «Ὁμήρου» λίαν ἐσφαλμένως, ὥς καὶ τινες ἄλλαι τὰς ὁποίας ἄλλοτε θέλομεν ἀναδημοσιεύσει.

4

Λ. Ἀντῶιον Σέργυ[ον]
Πωλιανὸν τὸν σοφιστὴν
καὶ κτίστην καὶ δι'
αἰσίου σειτοδότιν καὶ
στεφανηφόρον
ἐπιμεληθέντος
τῆς ἀναστάσεως τοῦ τῆς
πόλεως οἰκονόμου
Ἀντωνίου.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρίσκεται ἐν τινι ὁθωμανικῇ οἰκίᾳ, ἐν ᾗ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 3422 τοῦ C. I. G. εὑρέθη. Ἔστι δὲ ψήφισμα, δι' οὗ τιμᾶται ὁ Λ. Ἀντώνιος Σέργυ[ος] Πωλλιανός, ὅστις ἦν σοφιστής, κτίστης καὶ δι' αἰσίου σιτοδότης καὶ στεφανηφόρος τῆς πόλεως· ὁ δ' ἐπιμεληθεὶς τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ ἦν ὁ τῆς Φιλαδελφείας Οἰκονόμος Ἀντώνιος. Ἐν ταῖς λέξεσι Σέργυ[ον] καὶ σειτοδότιν παρατηροῦνται δύο ἀνορθογραφίαι· ὡς τοιαύτη δὲ δὲν πρέπει νὰ λογισθῇ καὶ ἡ διὰ τοῦ Εἰ γραφὴ τῆς πρώτης συλλαβῆς τῆς λέξεως σειτοδότις· διότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλγούτου τὸ μακρὸν ἰ ἀντικατέστη διὰ τῆς διφθόγγου Εἰ, ὡς πλεῖσται τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπιγραφαὶ δείκνυσιν. *Iccola longum saepissime dirhithongo EI exprimitur.* (Franzii, *Elem. epigr. Graec.* σ. 247.)

5.

Ἀγαθὴ τύχη.

Φλ. Αὐρ. Ἡφαιστίωνος δις Παπιανὸν τὸν ἀξιολογώτατον
ἄνδρα ἐκ προγόνων ἐπὶ ᾗθε[σι]
καὶ νόμων ἐμπειρία κακοσμημένον, ἄρξαν-
τα πάσας [τάς ἀρχάς] καὶ λειτουργ[ήσαντα] τὴν
πρωτοστρατηγίαν
ὕγιως καὶ ἐπιφανῶς, υἱὸν Φλ. Αὐ-
ρ. Ἡφαιστίωνος Παπιανοῦ,
ἄρξαντος καὶ αὐτοῦ μετὰ πάσας
ἀρχάς καὶ λειτουργίας καὶ τὴν πρώτην
στρατηγίαν, ἡ ἱερὰ φυλὴ τῶν

σχυτέων, κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς
κρατίστης βουλῆς καὶ τοῦ
λαμπροτάτου δήμου ψηφισθέντα.

Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρίσκεται ἐνθα καὶ ἡ ἀνωτέρω· ἀπέδωκε δὲ ἡμῖν τὸ ἀντίγραφον ταύτης, ὡς καὶ τὸ τῆς ἀνωτέρω, ὃ ἐκεῖ διαμένων ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Σαραντίδης.

Στίχ. 1. Φ.Ι. Αὐρ. Ἡφ. δις Παπιανόν]. Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἐν στίχ. 8 καὶ 9 τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς μνημονευομένου Φ.Ι. Αὐρ. Ἡφαιστίωνος Παπιανοῦ. Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι ὅτε πατήρ καὶ υἱὸς τὸ αὐτὸ φέρουσιν ὄνομα· ὅθεν ἵνα μὴ γίνηται σύγχυσις ἐν τῇ ἐπικλήσει, ὁ υἱὸς πρὸς διακρίσιν τοῦ ταυτωνόμου αὐτοῦ πατρὸς, προσέλαβε, μεταξὺ τε τοῦ Ἡφαιστίωνος καὶ Παπιανοῦ, τὸ πολλαπλασιαστικὸν ἀριθμητικὸν ἐπίρρημα δις· δὲν πρέπει δὲ νὰ φανῇ τοῦτο παράδοξον εἰς τοὺς πολλοὺς, διότι δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἀνακαλύπτεται ἐπιγραφὴ φέρουσα τοιοῦτον πολλαπλασιαστικὸν ἐπίρρημα. Οὕτω λ. χ. ἡ ἐν τῷ C. I. g. n. 3421 ἐπιγραφὴ τῆς Φιλαδελφείας ἀναφέρει τινὰ Μ. Αὐρ. Διόδωρον δις τοῦ Ἀδμήτου ἐπονομαζόμενον· ἡ ὑπ' ἀριθμ. 4274 τοῦ C. I. g. ἐπιγραφὴ Κόιντόν τινα Ἀπολλωνίου δις τοῦ Σωκράτου ἐπιλεγόμενον κτλ.

Στίχ. 7. πρωτοστρατηγίαν.] Ἡ λέξις αὕτη δὲν ἀναφέρεται ἐν τοῖς συνήθους λεξικοῖς· οὐδ' ἐν αὐτῷ δὲ τῷ θησαυρῷ τοῦ Ἑρρ. Στεφάνου.

Στίχ. 8 καὶ 9. Φ.Ι. Αὐρ. Ἡφ. Παπιανοῦ.] Οὗτός ἐστιν ὁ πατήρ τοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ τιμωμένου· ἀναφέρεται δ' ὁ αὐτός καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ τῆς Φιλαδελφείας, (C. I. g. n. 3424.) ὡς «ἐπιμεληθεὶς τῆς ἀναστάσεως» ἀνδριάντος τινός.

Στίχ. 11. Ἡ ἱερὰ φυλὴ τῶν σχυτέων.] Ἡ λέξις φυλὴ ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα μὲ τὴν σημερινὴν λέξιν συντεχνία. Κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴν ἅπασαι σχεδὸν αἱ πόλεις τῆς Μικρασίας εἶχον τὰς ἑαυτῶν συντεχνίας, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον. Οὕτω λ. χ. ἐν Κιβύροις ὑπῆρχεν ἡ συντεχνία τῶν σχυτοβυρ-

σέων, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Φιλαδελφείᾳ ἢ τῶν ἐριουργῶν, [c. i g. n. 3422), ἤδη δὲ ἢ τῶν σκυτείων, ἥτοι ἢ τῶν ὑποδηματορράφων, τσαγγαρίδων, ἢ ὀρθώτερον ἢ τῶν σαγγαρίων· σκυτεὺς γάρ, καθ' Ἡσύχιον (ἐν λ. ed. [S' chmidt) ὁ σαγγάριος.

Ἐν Σμύρνῃ κατὰ μῆνα Μάιον τοῦ 1875.

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ.

Ἐπιμελητὴς τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΑΙΔΙΝΙΟΥ.

αυτοκρατορακαισαρα
τραϊανοναδριανον
σεβαστοναλκιβιάδης
απελευθεροςκαιεπι
τουχοπωνος

Ἐπὶ στομίου φρέατος εἰς Δάλτσαν, χωρίον τῆς περιφερείας Ναζλίου.

μ ΑΥΡ
πετρωνιος
κελσος
οκαιμενιππος
τετρακίς
υιος
ποπλιουαιλίου
τυδεως
νεικάτηςπαλη
τωννεων
γα. . . ανειων
περιοδω
.

Στήλη τετράγωνος ὀρθογώνιος τὸ πλάτος 0,45 καὶ τὸ μῆκος 0,65 θλασμένη εἰς δύο τεμάχια εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ προκυλίου τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀρμενίων εἰς τὸ ἐπάνω Ναζλίον.

αγαθητιυχνη
...αυρηλία...
...ιλιαεκπρο
γονωνπαλλησ
κιδωνκαιανι
πτοποδωνθυ
γατηρ...αυρ...
κουνδουση...
ουπαλλακευσα
σακαικαταχρη
σμον

ΔΠ . . .

Στήλη τετράγωνος ὀρθογώνιος· τὸ μῆκος 0,80 περίπου, τὸ πλάτος 0,28 ὕψος γραμμάτων 0,025 τῶν δὲ τοῦ τελευταίου στίχου, 0,02· εὑρίσκεται ἐνταῦθα εἰς Ἀϊδίνιον.

ονεστι
ευτυχία
νσικος
εκνων
ν
ν

Ἐν τινὶ οἰκίᾳ ἐνταῦθα.

σσωνο.
σερρινον.
τονκρατιστον
πρ...εαυτην
ηπολις
τονεαυτης
ευεργέτην

Παρά τινι τοίχῳ ὀθωμ. τεμένους Ἰσκή Γενὶ καλουμένου εἰς κάτω Ναζλίον, κτισθεῖσα ἤδη.

Συλλογὴ Γ. Ἀνθοπούλου.